

Lagutskottets betänkande

1979/80:8

med anledning av motion om översyn av reglerna för namnbyte

Motionen

I motionen 1978/79:1201 av Hans Petersson i Röstånga (fp) och Jörgen Ullenhag (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär översyn av reglerna för namnbyte i enlighet med vad som anförs i motionen.

Med motionsyrkandet avses reglerna för byte eller tillägg av förnamn. I motionen erinras om att tillägg av förnamn är kostnadsfritt om det sker genom dop eller efter anmälan till pastor i enlighet med bestämmelserna i 24 § namnlagen. Har beslut om tillägg av förnamn fattats efter ansökan hos namnmyndigheten utgår däremot avgift. Motionären framhåller att det ligger i sakens natur att avgiftsbelagda förnamnstillägg är vanligare vid adoptering av utländska barn än i andra fall.

Namnlagsutredningen har i direktiven inte särskilt uppmärksammat på de olikheter i kostnadshänseende om namntillägget är ett anmälnings- eller ansökningsärende. Enligt motionärernas uppfattning bör, när det gäller förvärv av nytt förnamn, ansökningsärenden och anmälningsärenden jämföras i kostnadshänseende. Vidare bör det administrativa förfarandet kunna förenklas i syfte att få en snabbare ärendebehandling. Det är enligt motionärerna lämpligt att översynen av nu nämnda frågor anförtros namnlagsutredningen.

Gällande rätt

Bestämmelser om förnamn finns intagna i 23–26 §§ *namnlagen* (1963:521), nedan benämnd NL.

Enligt 23 § NL skall barn, om det lever, ges förnamn inom sex månader efter födelsen. Denna namngivning förutsätts kunna ske vid dop eller motsvarande religiös förrättning eller också helt formlöst. Förnamn skall *anmälas* hos pastorsämbetet. Har förnamn givits annorledes än vid dop inom svenska kyrkan skall anmälan till pastorsämbetet göras inom sexmånadersfristen. Har namngivningen skett vid dop inom svenska kyrkan behöver anmälan inte göras av barnets företrädare. Det åligger nämligen dopförrättaren enligt 27 § folkbokföringskungörelsen (1967:495) att underrätta pastorsämbetet om dop i svenska kyrkans ordning.

I 24 § finns regler om *tillägg* av förnamn. Den som har förvärvat förnamn enligt 23 § kan erhålla ytterligare förnamn vid dop eller motsvarande religiös förrättning. Sker namngivningen vid dop inom svenska kyrkan behövs ingen särskild anmälan till pastorsämbetet. Görs tillägget däremot vid dop eller

motsvarande religiös ceremoni inom annat samfund än svenska kyrkan skall det tillagda namnet anmälas hos pastorsämbetet. Förnamn kan också tilläggas efter *ansökan* hos namnmyndigheten, om särskilda skäl därtill föreligger.

Bestämmelser om *ändring* av förnamn finns i 25 §. Enligt dessa kan den som redan har förnamn efter ansökan hos namnmyndigheten erhålla annat förnamn i stället eller också vinna förklaring att han ej längre skall bära visst förnamn, allt under förutsättning att synnerliga skäl därtill föreligger. Det innebär att ett eller flera förnamn kan bytas ut (Karin mot Kajsa, Anna Maria mot Ann-Marie), stavningen ändras (från Gustav till Gustaf), ordningsföljden mellan flera namn ändras (från Per Erik Ivar till Ivar Per Erik) eller också ett eller flera namn stryks.

Enligt 26 § ställs vissa krav på *förnamnets form*. Som förnamn får sålunda inte godkännas namn som kan väcka anstöt eller som kan antas leda till obehag för bäraren eller som eljest uppenbarligen ej är lämpligt som förnamn. Fråga om förnamns beskaffenhet prövas av pastor vid anmälan och av namnmyndigheten vid ansökan. Om förnamn ges vid dop inom svenska kyrkan förutsätts att dopförrättaren iakttar motsvarande föreskrift i ett tillägg till kap. 3 kyrkolagen om förnamns beskaffenhet. Pastor anses med hänsyn härtill böra utan prövning godkänna ett vid sådant dop givet förnamn. Har barn däremot erhållit förnamn vid dop inom annat trossamfund än svenska kyrkan kan pastor vid anmälan om namnet vägra godkännande, om han finner namnet strida mot 26 § NL. Detsamma gäller förnamn som ges vid motsvarande religiös ceremoni inom annat trossamfund.

Ansökan hos namnmyndigheten (patent- och registreringsverket) är förenad med *ansökningsavgift*. Det gäller både ansökan om tillägg av förnamn och ansökan om utbyte eller annan ändring av förnamn. Avgiften är f. n. enligt 7 § namnförordningen (1963:528) 200 kr.

Namnlagsutredningen

Den år 1972 tillsatta namnlagsutredningen avgav i mars 1979 betänkandet SOU 1979:25 Nya namnregler med förslag till ändringar i namnlagen, namnförordningen och folkbokföringskungörelsen.

Betänkandets tyngdpunkt ligger i de familjerättsliga namnförvärven. I denna del läggs fram förslag till helt nya regler om makars släktnamn, om barns släktnamn samt om mellannamn för maka och barn. Även i fråga om de administrativa namnförvärven föreslås ändringar. Bestämmelserna om förnamn har också blivit föremål för översyn. Slutligen föreslås nya internationellrättsliga regler i syfte att vidga möjligheterna för utlänningar i Sverige att förvärva släktnamn och förnamn enligt svensk lag.

I fråga om förnamn innebär förslaget huvudsakligen en teknisk bearbetning av bestämmelserna. Genom förslaget klarläggs att förnamn alltid förväras genom anmälan eller efter ansökan. Förslaget innebär lättnader i

möjligheterna att, sedan förnamn en gång förvärvats hos pastorsämbetet, förvärva ytterligare förnamn eller ändra förnamn. När det gäller tillägg av förnamn föreslås den nuvarande skillnaden mellan första och andra stycket i 24 § NL upphävd. Detta innebär att, liksom när det gäller det första förvärvet av förnamn, ett sedermera tillagt förnamn förvärvas genom anmälan hos pastorsämbetet. Ytterligare tillägg av förnamn föreslås däremot få ske endast efter ansökan hos namnmyndigheten, när särskilda skäl föreligger.

I fråga om ändring av förnamn föreslås lättnader när det gäller ändring av ordföljden mellan flera förnamn och ändring av stavning av förnamn. Lättnaderna innebär att ändring av ordföljden mellan två eller flera förnamn, så att tilltalsnamnet kommer först, får ske genom anmälan hos pastorsämbetet. Genom sådan anmälan får även stavning av förnamn ändras, under förutsättning att namnets uttal inte ändras. I övrigt får ändring ske efter ansökan hos namnmyndigheten, när särskilda skäl föreligger.

Betänkandet har remissbehandlats.

Utskottet

I motionen framhålls att reglerna i namnlagen om byte, ändring och tillägg av förnamn är mindre tillfredsställande. Det administrativa förfarandet är tidsödande och kostsamt. Enligt motionärernas mening bör förfarandet kunna förenklas betydligt. Motionärerna anser att namnlagsutredningen bör få i uppdrag att även se över reglerna om förnamn.

Sedan motionen väcktes har namnlagsutredningen lagt fram förslag till en ny namnlag. Som framgår av redogörelsen ovan för förslaget kommer, om det genomförs, motionärernas önskemål att bli tillgodosedda. Utredningens betänkande har remissbehandlats och är f. n. föremål för regeringens överväganden. Med hänsyn till det anförda är någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen inte påkallad.

Utskottet hemställer

att motionen 1978/79:1201 inte föranleder någon riksdagens vidare åtgärd.

Stockholm den 6 november 1979

På lagutskottets vägnar

LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Inger Lindquist (m)*, Ivan Svanström (c)*, Stig Olsson (s)*, Elvy Nilsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s), Olle Aulin (m), Marianne Karlsson (c), Ingrid Segerström (s) och Erik Börjesson (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

